

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

3. Quomodo propter mortis periculum vel necessitatem sumentis liceat
communicare, non præmisso ieiunio.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

Sic ergo Superior ex vi duplicis præcepti habet ius certum, ut post comestionem hodiernam homo nihil comedat ante communionem crastinam; quo iure fraudatur, si homo iuxta primum horologium cœnet post mediam noctem, & iuxta secundum celebrat cras; ergo non debet concedi talis libertas, sed dicendum, quod eo ipso, quod vult homo accipere primum horologium pro regula ad cœnandum, obligat se implicite ad sustinendam illam regulam, quamdiu de eius errore non constat, ne Superior fraudetur iure suo, quod habebat ex complexione utriusque præcepti, ut homo nihil comederet ante communionem crastinam post prandium, vel refectiunculum hodiernam.

Dubium incidens de nocte Natalis; quomodo in ea obseruetur ieiunium naturale.

55.
*Hoc in præcepto
pro ieiunij
naturalis di-
spensare potest
solus Ponti-
fex.*

In hoc denique præcepto ieiunij naturalis dispensare potest solus Papa, ut tradunt communiter omnes Doctores; de facto autem neque ipse Papa dispensare solet. Solum dubitari posset de nocte Natalis Domini, in qua videtur de facto dispensare pro Cardinale celebrante primam Missam post Matutinum in Sacello Pontificio coram eodem Pontifice; nam re vera solet Missa tota absolui ante mediam noctem, ut possint Cardinales opportune cœnare sequenti die ad tertiam Missam, quam celebrat sollemniter Pontifex in Basilica sancti Petri. Unde tacite videtur Pontifex dispensare cum Cardinale, ut celebret ante mediam noctem non ieiunus: nam intra eam diem hora solita prandus est; alioquin cogeretur aliquando per biduum ieiunare, quando, v.g. vigilia Natalis est in Dominica; tunc enim debet ieiunare à prandio sabbati, in quo fuit ieiunium vigiliæ usque ad seriam secundam post tertiam Missam Natalis, quod quidem de facto non fit.

56.
*Non tamen
credo in ieiunio
Pontificis
talem esse.*

Adhuc tamen ego non credo, intentionem Pontificis esse dispensare in ieiunio naturali pro illa vice singulis annis, sed potius dicerem, quod velit pro illo loco, & pro illa nocte anticipari aliquantulum initium diei sequentis; quia ieiunium solum debet esse intra illam diem: quando autem incipiat dies, pendet ab hominum placito; aliqui enim incipiunt diem ab ortu Solis, alij ab occasu, alij ab alio termino: Ecclesia veto computat à media nocte; potest ergo eadem Ecclesia semper, vel aliquando computare diem ab aliqua alia hora, & sic de facto potest Pontifex iustis de causis anticipare per vnam, vel duas horas initium illius diei in illo loco; sicut etiam quoad celebritatem Officii sabbato Sancto Ecclesia anticipat initium noctis per aliquas horas. Porro mentem Pontificis hoc pacto potius intelligi debere, quam quod velit dispensare in ieiunio naturali ad Missam prærequisito. probant mihi plura inconuenientia, quæ ex illo alio modo dispensandi sequerentur.

57.
Prima ratio.

Primo, quia si illa Missa censetur esse intra diem vigiliæ, & non intra diem Natalis, non satisfacerent præcepto audiendi Missam in die Natalis, qui illam Missam audirent; quod tamen videtur esse contra mentem Pontificis, qui illam Missam celebrari facit pro festiuitate Natalis. Secundo, si vigilia sit in Dominica, posset aliquis nolle audire aliam Missam in ipsa Dominica, sed expectare ut nocte sequenti satisfaceret præcepto Dominicæ audiendo illam Missam ante mediam noctem. Tertio, celebrans non posset facere sacrum ipsa Dominica mane, ne celebraret bis intra eandem Dominicam; quod priuilegium solum habetur pro die Natalis. Quarto, posset die sequenti Natalis alias tres Missas celebra-

re; quia de iure conceditur omnibus illa die ter celebrare; ipse autem non fecit primum sacrum intra, sed ante illam diem. Quinto, posset post primam illam Missam cœnare, maxime si vigilia sit in Dominica, cœnare, inquam, ante mediam noctem, & postea die sequenti celebrare secundam, & tertiam Missam; quia vere esset ieiunus intra illam diem. Unde sexto posset, & deberet in prima Missa absolutionem accipere post communionem; hæc enim non impediret ieiunium ad celebrandū die sequenti. Quod tamen est contra Rubricam illius Missæ, & contra praxim, si Cardinalis vult celebrare secundam, & tertiam Missam. Hæc autem omnia inconuenientia cessant, si dicamus, mentem Pontificis non esse dispensare in ieiunio, sed anticipare aliquantulum initium diei sequentis pro illo loco; ita ut illa Missa perinde se habeat, ac si iam esset transactum medium noctis, & ita se gerere debeat celebrans, ac si vere incepta sit sequens dies Natalis, qui modus facilius, & suauior est, & magis conuenerat illis, qui enim anticipat Missam, videtur velle quantum potest, anticipare tempus illius Missæ. Sed de his satis.

SECTIO III.

Quomodo propter mortis periculum, vel necessitatem sumentis liceat communicare, non præmissa ieiunio.

PRIMA exceptio à regula supra posita de ieiunio naturali prærequisito ad communionem, & hæc prima quidem constans, & certa apud omnes est, quando quis in periculo mortis constitutus accipit Eucharistiam pro viatico; tunc enim, si sit periculum in mora, aut si non possit commode ieiunus accipere, poterit non ieiunus. Hanc exceptionem factam esse expresse in antiquis decretis, quæ præceptum illud continent, testatur P. Valquez disp. 21. c. 4. m. 45. vbi ait, casum illum exceptum fuisse Canonibus illis, quos cap. 1. citauerat. ibi autem citauerat loca illa ex Concilio Carthag. 3. Concilio Africano, Concilio Matilconen. 2. Concilio Brachar. 1. & Brachar. 2. Canone Trullano 29. quæ nos etiam supra adduximus; in quibus nulla est mentio illius exceptionis: solum posset habere aliquam speciem Canon. 2. Concilij 7. relatus in c. Nihil contra 7. q. 1. vbi dicitur: *Ne tamen, quod natura languoris causa consuevit, in presumptionis perneciem commeteretur, nullus post cibum, potumque quamlibet minimum sumptum, Missas facere, nullus absque patientis preueniente minister, vel Sacerdos, cum cæperit, imperfecta officia presumat omnino relinquere.* Quæ verba aliter retulit Valquez dicto cap. 1. n. 4. hoc modo, *Ne vltimū, quod ægritudinis causa conceditur, in perneciem suam facere presumat, videlicet, ut post cibum, potumque, quantumvis minimum sumptum, Missam celebret.* Quare illa verba intellexit fortasse de confessione communicandi absque ieiunio ægritudinis causa. Verum Canon ille non loquitur de tali confessione, sed de alio casu diuerso, quando scilicet inchoata Missa Sacerdos ægritudinis superuenientis causa captum nequeat consecrationis explere mysterium: in quo casu statuitur, ut Episcopus, vel Presbyter alius possit consecrationem exequi officij capti. Postea vero subiungitur, *Quod etiam consilium cunctis Ordinibus Clerici indiuiduum esse sibi non ambigant, sed (ut præmissum est) precedentibus libenter alij pro complemento succedant,* hoc est, Diaconus Diacono, Subdiaconus Subdiacono, qui ob ægritudinem prosequi non possit. Et statim sequuntur verba relata, *Ne tamen,*

quod languoris causa consilium, &c. ubi Vasquez appo-
nit conceditur, pro illo verbo consilium; in quo non
est sermo de concessione viatici non ieiunio, sed de
consilio, de quo proxime dixerat, quod etiam consul-
tum cunctis Ordinibus Clerici individuum esse sibi, non am-
bigant: ut scilicet unus alteri succedat ad perficien-
dum ministerium. Quia tamen poterat esse abusus
in illa successione, si omnes libere possent vel di-
mittere ministerium inceptum, vel prosequi, quod
alii inceptant; adduntur illae duae limitationes: ne
quod natura languoris causa consilium, in praesumptione
perniciem committatur, ut scilicet non omnes indiffe-
renter, sed qui ieiunius inuenitur, prosequatur. Mis-
sam ab alio inceptam (quod intelligitur, excepto ca-
sa extremae necessitatis, quo nullus Sacerdos iei-
unius inueniretur) rursus, ne aliquis, nisi manifesta
necessitate urgente, inceptum ministerium relin-
quat ab alio perficiendum. Vnde constat, ibi non
esse sermonem de communione danda infirmis non
ieiunis, sicut neque in illis aliis Canonibus anti-
quioribus.

59. Solum ergo assertur Canon quidam Concilij
Vormatiensis, relatus in c. Presbyter. de consecrat.
dist. 2. ubi praecipitur Presbyteris, quod habeant
semper Eucharistiam paratam pro infirmis, ne agrotus
sine illo sacramento moriatur. Sed praeterquam
quod ille Canon non reperitur hodie inter Cano-
nes illius Concilij, sed solum relatus a compilato-
ribus Decreti, ex eo etiam non habetur directè illa
exceptio à ieiunio, sed solum arguitur, quatenus
supponi videtur, qualibet hora dari solitum viati-
cum, atque adeo etiam post prandium, cum eam ob
causam praecipitur Presbyteris habere Eucharistiam
paratam, ut absque mora possit qualibet hora dari
periclitantibus. Ex Concilio etiam minus antiquis
asserri potest Concilium Constantiense sess. 13. paulo
post principium, ubi nihil quidem statuitur, sed
solum declaratur contra haereticos, laudabilem esse
consuetudinem, quam servat Ecclesia, quod Eucha-
ristia non consecratur post cenam, nec à fidelibus
recipitur non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, aut al-
terius necessitatis à iure, vel Ecclesia concessio, vel ad-
missio. Ex quibus constat non haberi hanc exceptio-
nem ex Concilio, vel Canone expresse illam statu-
ente, sed ex perpetuo Ecclesiae usu, quem quidem
credibile est ortum habuisse à Pontificum, & for-
tasse Apostolorum voluntate & decreto; quod ta-
men decretum nobis per consuetudinem solum
constat, quam consuetudinem Patres Concilij Con-
stantiensis agnoverunt.

60. Ratione item hanc exceptionem pro agrotis pro-
bare contendit idem Vasquez c. 4. ex eo, quod pra-
ceptum communicandi in articulo mortis est Di-
uinum; praceptum vero praemittendi ieiunium est
humanum, & Ecclesiasticum; quando ergo concu-
rit utrumque, debet servari illud, quod Divinum est,
vnde concludit n. 43. non potuisse lege illa ieiunij
comprehendi casum necessitatis, in quo viaticum
sumendum est; & rationem reddit n. 46. quia in ea
necessitate in qua iure Divino praceptum est, ne vllus ex
hoc vita discedat, nisi in articulo mortis Eucharistia pro
viatico sumpta, ita servare legem ieiunij, ut periculum
esset sine Eucharistia discedere, perniciosum esset.

61. Hae ratio difficilis est, nimiumque probare vi-
detur, quod scilicet in articulo mortis ad dandum
viaticum consecrari possit, & deberet Eucharistia
absque vestibus sacris, absque ara consecrata, in pa-
ne etiam fermentato: quia ea omnia praeccepta sunt
humana, quae impedire non possunt observantiam
praeccepti Divini de accipiendo viatico: & tamen
nemo concedet, illa fieri posse, etiam infirmus

absque Eucharistia moriatur. Ergo si Ecclesia pro-
hiberet aliquem etiam in articulo mortis, ne com-
municaret absque ieiunio; praecceptum Ecclesiae ser-
vandum esset, non obstante Divino praeccepto; quia
istud solum obligat ad communicandum, quando
possumus; ille autem, qui ab Ecclesia prohibetur,
non potest, atque ideo excusatur; sicut qui excom-
municatus est, nec potest obtinere absolutionem,
non peccat, etiam si per multos annos non commu-
nicet: quia praecceptum Divinum Eucharistiae non
obligat, ut cum excommunicatione communicet
contra Ecclesiae prohibitionem. Sicut ergo Sacerdos
moriatur gladio, vel incendio non debet nec po-
test celebrare absque vestibus sacris, vel ara, ad ac-
cipiendum viaticum, licet hoc sit praecceptum Di-
vinum, & illa alia sunt humana: sic agrotus non iei-
unus non deberet, nec posset communicare, si id esset
contra eiusdem Ecclesiae prohibitionem; quia, ut vi-
dimus supra disput. praecedenti sect. 5. potest Ecclesia
ita vniuersaliter obligare suis praecceptis, ut aliquan-
do neque etiam intuitu observandi praecceptum Di-
vinum possit aliquis ab Ecclesiastico praeccepto ex-
cusari. Fuit ergo in casu nostro congruentia, & ratio,
ut Ecclesia exciperet casum illum necessitatis in ar-
ticulo mortis à communi lege ieiunij: si tamen ex-
ceptio non fuisset facta, infirmus deberet obser-
uare Ecclesiae legem, licet absque viatico morere-
tur; ut constat ex supra adductis exemplis.

Ex his deducitur iam resolutio dubiorum, quae
circa hanc conclusionem fieri solent. Primo dubi-
tatur, an ille, qui iam semel accepit viaticum, possit
intra eandem infirmitatem iterum non ieiunus com-
municare. Dixi, intra eandem infirmitatem, quia om-
nes fatentur, id fieri posse, si morbus statum mutet,
ut si prius erat agrotus in periculo, postea, transacto
periculo, aliquantulum conualuit, & deinde redeat
periculum. Dubium ergo est, quando perseverat pe-
riculum; in quo casu negant Vasquez in praesenti
disputat. 2. l. 1. cap. 4. num. 38. & Ioannes de la Cruz in
Direct. conscient. part. 2. tract. de Euchar. q. 5. dub. 4. con-
clus. 3. Ratio autem est, quia ratio, ob quam commu-
nicare potest non ieiunus, est propter praecceptum
Divinum obligans ad viaticum sumendum; haec
autem ratio cessat, quando aliquis implevit iam il-
lud praecceptum; ergo cessat etiam facultas com-
municandi absque ieiunio. Vnde etiam si aliquis
viaticum accepisset ieiunus, non potest iterum non
ieiunus illud Sacramentum accipere, propter eam-
dem rationem.

62. Hae ratio nimium videtur probare, & potest ad
hominem retorqueri contra ipsum Vasquez; quia
ipse infra disputat. 2. l. 4. cap. 2. num. 17. docet, praeccepto
sumendi viaticum satisfieri, quoties aliquis agro-
tus morbo periculoso communicat, etiam si ex deu-
otione, & absque intentione accipendi viaticum
id faciat. Vnde consequenter fateri debet, illum, qui
post acceptam agritudinem communicavit ex deu-
otione, non posse iam intra eandem agritudinem
accipere viaticum non ieiunus; quia iam non obli-
gatur amplius praeccepto Divino accipendi viati-
cum; & tamen consuetudo communis, & praxis om-
nium contraria est: solent enim agroti, praesertim
Religiosi, qui id facilius possunt facere, communi-
care vel octavo quoque die, vel etiam frequentius
toto tempore agritudinis, postea vero, appropin-
quante iam morte, viaticum accipiunt non ieiuni,
etiam si praecedenti die ex deuotione communica-
uerint, neque vllus unquam circa hoc scrupulum
iniecit. Fatendum ergo est, rationem adaequatam
accipendi viaticum absque ieiunio non esse obli-
gationem praeccepti Divini servandi, vel certe dam-
nare

Sic hac ex-
ceptio non fuit
facta, infirmus de-
bet observare
legem Ecclesiae.

62. Dubitatur
an possit repe-
ti viaticum.

Negant ali-
qui & pro-
bant.

63. Hae ratio ni-
mum probaret.

nare debemus praxim omnium ubique Religiosorum virorum, quia viaticum absque ieiunio tribuunt illis, qui sapies in eadem infirmitate communicarunt.

64. Alij vero concedunt communiter. Tabiena verbo *Communicare*. n. 48. Armilla *ibi* n. 18. Sà verb. *Eucharistia*, n. 6. Toletus in *Summa* lib. 10. cap. 15. Sotus in 4. *dist.* 12. q. 1. art. 8. Victoria in *Summa* n. 82. Graffius in *De cisp.* 1. lib. 2. cap. 38. Nugnus in *presenti*, q. 80. art. 8. Coninck *ibi* num. 53. Reginaldus *tom.* 2. lib. 29. cap. 6 n. 120. Henriquez *lib.* 8. c. 4. m. 1. & c. 50. n. 1. Suarez in *presenti disput.* 68. sect. 5. Diana 1. *tom. tract. de celebrat. Missar. resolut.* 75. & alij communiter. Probant aliqui ex Concilio Constantensi loco supra adducto, in quo absque limitatione excipitur casu infirmitatis à præcepto ieiunij præmittendi non limitando ad vnam, vel plures communionem; non ergo debemus id ad vnicam restringere. Verum hoc fundamentum nimium etiam probaret, quia nec Concilium explicuit ibi infirmitatem periculosam, sed absque limitatione dixit: *nisi in casu infirmitatis*; ergo eodem modo dicere posset aliquis, quod etiam extra mortis periculum posset absque ieiunio sumi Eucharistia, quando infirmitas non permittit eam cum ieiunio accipere. Item nec Concilium exprefcit, id intelligi, quando infirmus commode non potest accipere viaticum ieiunus, sed absque limitatione excipit casum infirmitatis: ergo posset dici, quod in mortis periculo non sit obligatio præmittendi ieiunium, etiam si commode possit: quæ tamen nemo concedit. Fatendum ergo est, verba Concilij intelligi debere iuxta sensum, in quo communiter accipiebantur; ibi enim non fiebat lex, vel exceptio, sed referebatur consuetudo Ecclesiæ non dandi Eucharistiam non ieiunis, nisi in casu infirmitatis, vel necessitatis, &c. nepe eo modo, & in eo casu infirmitatis, in quo, & quo modo dari solebat; non enim erat ibi explicanda, sed solum commemoranda illa consuetudo, qualiscumque illa esset.

65. Auctores huius sententiæ non omnes conveniunt in determinanda distantia, quæ debet intercedere, ut possit iterum dari communio absque ieiunio intra eandem infirmitatem. Aliqui enim exigunt multum tempus, ut Nauarrus, quem affert, & explicat de spatio triginta dierum Villalobos in *Summa* 1. *part. tract.* 7. *dist.* 38. Alij exigunt octo, vel decem dies; ut Suarez, & Nugnus loco citato; Henriquez *lib.* 8. *disto* cap. 5. Fagundez de præceptis Eccles. *tract.* 3. lib. 3. cap. 5. num. 10. Andr. Castaldus in *Praxi caremon.* lib. 4. *sect.* 14. cap. 8. num. 5. Syluius in *presenti*, art. 9. cuius iudicio sufficiunt septem dies. Alij sex dies exigunt, Armilla, Zambranus, Possuinus, Filiucius, quos refert, & sequitur Diana ubi supra *resolut.* 77. Alij tertia die dari posse censent, ita se facere solitum probantibus multis ex Magistris Complutensibus testatur Ludouicus de S. Ioanne in *summa Hispano sermone edita tom.* 1. *quest.* 7. art. 10. *difficult.* 4. de *sacram. Eucharistia*. Alij denique addunt, posse sequenti proxima die dari ob iustam causam; ut si quis solitus frequenter communicare propter desiderium, aut deuotionem difficile abstineat, & mortis periculum instare videatur. Ita Layman *lib.* 5. *Theol. Moral. tract.* 4. cap. 6. num. 20.

66. In hac Doctorum varietate vnica regula firma, & secuta videtur nobis esse consuetudo fidelium. Cum enim facultas tota hæc accipiendi Eucharistiam absque ieiunio non tam ex decretis, quam ex Ecclesiæ consuetudine probetur, quam consuetudinem testati sunt Patres Concilij Constantiensis,

ut vidimus, consequens est, ut de tota ea facultate eiusque extensione, non nisi iuxta eandem consuetudinem iudicare debeamus. Non videtur tamen negari posse, quod sit nunc saltem consuetudo talis (quidquid sit de primis aut antiquis temporibus) dandi iterum Eucharistiam non ieiunio, quando morbus, & periculum diu protrahitur; quod licetum esse testantur tot ex omnibus prouinciis Doctores, quorum saltem testimonio, & auctoritate fideles licite eiusmodi vsum amplexi sunt. Vnde iam non solum propter principia intrinseca, & propter auctoritatem eorum Doctorum, sed propter principia intrinseca ea sententia vera est, quia nimirum vltus Ecclesiæ, à quo hæc facultas vires accipit, ita obit, ut post aliquot dies, v. gr. septem, vel octo detur iterum Eucharistia non ieiunis. De illo autem alio vfu dandi proxima, vel tertia die, non video esse à fidelibus sufficienter approbatum, ita ut possit dare ius, in quo fundetur eiusmodi licentia.

Secundo principaliter dubitatur, an Sacerdos non ieiunus possit celebrare ad dandum viaticum moribundo alioquin absque Eucharistia morituro. Affirmant Maior in 4. *dist.* 19. *quest.* 3. Zanardus in *Direct. Confess.* p. 1. *tract. de Euchar.* cap. 7. Zambranus in *dec. cas. tempore mortis* cap. 4. de *Eucharist.* *dist.* 6. num. 3. & probabile id vocat absolute Filiucius *tom.* 1. *tract.* 4. num. 242. & cum limitatione, scilicet, si moriturus aliud sacramentum Penitentia, aut Extremæ Vnctionis suscipere non possit, & scandalum cesset, probabile dicit Layman loco citato num. 21. & absolute eandem sententiam amplectuntur Philarchus de officio Sacerdotis *tom.* 1. p. 1. lib. 2. c. 2. Fernandez de Heredia in *Disputationibus mixtis de Sacrament.* tit. de *Eucharist.* *dist.* 2. *part.* 8. *dist.* 2. num. 8. & Pet. Per. in *Matth. in Adnot.* ad *Rubricas Missalis* p. 1. cap. 5. n. 1. Quare negari non potest, hanc esse sententiam probabilem propter auctoritatem eorum Doctorum.

Probabilior tamen, & communior est sententia id negans, quam docent Suarez in *presenti disput.* 68. *sect.* 5. Valquez *disput.* 2. 1. c. 5. n. 62. qui oppositam dicit nullo modo esse probabilem; Ledesma, Nauarrus, Toletus, Syluius, Armilla, Syluester, Antoninus, Henriquez, Victoria, Sotus, Fagundez, Homobonus, Coninck, & alij, quos refert & sequitur Diana 1. *tom. tract. de celebrat. Missar. resolut.* 66. & 2. *tom. tract.* 4. de *Sacrament. resolut.* 33. Ratio est, quia præceptum dandi viaticum debet semper intelligi, quando dari potest iuxta ritum, & ordinem ab Ecclesia præscriptum in hoc Sacramento conficiendo, & ministrando. Quare sicut non potest Sacerdos celebrare absque vestibus sacris, absque altari, absque pane azymo ad dandum viaticum infirmo, quidquid dicat Maior ubi supra, eius sententiam omnes merito refellunt: sic non poterit celebrare absque ieiunio, cum tam sit præceptum Ecclesiæ hoc, sicut illa.

Dices, in eo casu poterit Sacerdos celebrare absque confessione cum sola contritione, cum tamen sit præceptum præmittendi confessionem; ergo & de hoc poterit absque ieiunio. Ad hoc iam respondimus supra *disput. præcedenti* *sect.* 5. ubi etiam attulimus rationem, cur præceptum non celebrandi cum excommunicatione, vel absque confessione, non tam vniuersaliter obliget, sicut hæc alia præcepta Ecclesiastica, quæ magis spectant ad ritum, & cultum eternum huius Sacrificij. Licet autem præceptum ieiunij dispensatum sit, quoad ipsum agrotum communicatum, non reperitur tamen talis dispensatio pro Sacerdote celebraturo ad communicandum infirmum. Vnde si ponatur Sacerdos ipse moriturus, vel occidendus, nec possit aliter viaticum sumere,

sumere, nisi ipse celebret, tunc posset ipse non ieiunus celebrare ad communicandum pro viatico; quia non plus est celebrare, quam communicare, absque ieiunio; quare dispensatus ad hoc, videtur etiam dispensatus ad illud.

70. *Dubitar*
tertio.
Aliquorum
sententia.
Tertio dubitari potest, an sicut potest propter scandalum, vel infamiam vitandam aliquis communicare, vel celebrare absque confessione; sic possit etiam absque ieiunio. Aliqui volunt, adeo stricte obligare hoc præceptum, ut in neutro casu liceat communicare. Oppositum tamen videtur dicendum, cum sit præceptum humanum, quod non solet cum tanto rigore obligare. Vnde Suarez *sect. 5. in fine*, & Vasquez *in presenti disputat. 211. num. 48.* expresse concedunt, propter vitandam tam infamiam, quam scandalum, cessare obligationem huius præcepti. Et certe cum communiter Doctores dicant, Sacerdotem, qui etiam ante consecrationem recordatur, se aliquid comedis, non obligari ad discendum ab altari, quando sine scandalo, aut infamiae nota non potest, clare supponunt, posse propter vitandam infamiam communionem accipi à non ieiunio.

71. *Infamia.*
Respondetur
quarto.
Dices, ergo poterit etiam ob eandem causam vitandi scandali, vel infamiae celebrare Sacerdos absque vestibus sacris, vel pane azymo, cum hæc sint etiam præcepta positiua. Respondetur, licet formaliter consequentia sit bona, ratione tamen diuersa materia posse negari, quia difficile est, contingere tale periculum scandali, vel infamiae in illo casu, imo scandalum, vel infamia vera tunc erit, cum viderint aliquem absque vestibus sacris, vel fermentato celebrare. Nemo enim timere potest infamiam, eo quod, deficiente hostia, vel patena, non celebrat, sicut potest timere, quando prætextu cibi sumpti discedit ab altari, cum possint facile suspicari, vel ipsum scienter accessisse non ieiunium ad celebrandum, vel certe prætextum illi falsum esse, & reuera discedere propter peccatum graue commissum, vel censuram, aut impedimentum aliquod; quod quidem periculum non ita facile est, quando omnes vident defectum hostiæ, vel patenæ; qui defectus, cum sint externi, non relinquunt dubium de aliis defectibus magis occultis, qui sint causa non celebrandi.

Pro complemento duo breuiter aduertenda sunt. Primum est, facultatem communicandi absque ieiunio in mortis periculo non limitari ad agrotum, sed locum habere in iis etiam, qui iuste, vel iniuste interficiendi sunt, vel certe sunt in eiusmodi mortis periculo, nec possunt commode expectare, ut sequenti die ieiunium accipiant. Quæritur autem potest, an Iudex obligetur ad differendam mortem delinquentis ob eam rationem, ut cras ieiunus communicet? Certum est, non teneri ad hoc Iudicem, quando commode non potest executio sententiæ differri; & multo minus, quando reus ex industria violauit ieiunium, ut ita vitam protraheret: cogere tamen Iudex diu differre ea occasione, & daretur ansa reis impediendi rectum iustitiæ ordinem.

72. *Dubitar*
quinto.
Addo, me non inuenire obligationem in Iudice differendi executionem sententiæ ea de causa, ut ieiunus communicet, qui interficiendus est. Nam licet ex charitate debeat non impedire, si commode possit, quod Sacramenta suscipiat, non tamen debet impedire, quod in eis suscipiendis utatur dispensatione, & facultate, quæ in casu necessitatis uti potest; nec videtur agere contra præceptum, qui reducit aliquem ad casum necessitatis, in quo facultatem habet, & privilegium aliter operandi, v.g. si aliquis habeat facultatem audiendi Missam domi in sacello priuato, quando non inuenit Missam in Ecclesia; possum ego etiam die festo nolle facere Sacrum in Ecclesia, & ita reducere eum ad casum, quo possit uti suo privilegio. Clarius exemplum haberi potest in eodem damnato ad mortem. Potest enim contingere, quod habeat peccata reservata, & censuras, à quibus absolvendus esset à Prælo post triduum venturo: Iudex tamen potest nolle expectare, sed exequi hodie, vel cras sententiam; scit enim, quod in eo articulo positus poterit, deficiente Prælo, absolui ab inferiori. Sicut ergo potest Iudex reducere reum ad illum statum, in quo debeat uti facultate accipiendi absolutionem ab inferiori propter necessitatem: sic poterit reducere illum ad necessitatem, in qua utatur facultate sumendi Eucharistiam absque ieiunio. Debet itaque reus seruare ieiunium, ut communicet ieiunus; co tamen ieiunio violato, non video in Iudice, secus in scandalo, obligationem differendi supplicium, ut communicet ieiunus.

73. *Dubitar*
sexta.
Secundum, quod aduertere oportet, est, infirmum debere etiam, quando commode potest, seruare ieiunium ante viatici sumptionem: hoc tamen cum omni moderatione, & suauitate accipi debet; quare si periculum sit, ne vel moriatur, vel rationis usum, aut corporis vires amittat, antequam possit cras ieiunus Eucharistiam sumere, communicandus est hodie non ieiunus. Item si Parochus hodie non potest commode Eucharistiam deferre, antequam infirmus comedat, vel bibat, dari poterit hora magis commoda, etiam post cibum: unde non est reprehendus usus aliquorum Parochorum, qui vespere sero solent alicubi deferre viaticum: id enim faciunt, tum propter maiores occupationes, quibus matutino tempore solent in templo retineri, tum etiam, ut maiori cum decencia sacramentum deferatur, concurrentibus tunc facilius laicis, & rusticis ad illam actionem, quam diurno tempore quo singuli suis artibus, & functionibus occupantur. Minus etiam debet inter Regulares obligari Sacerdos aliquis ad dandum viaticum infirmo ita tunc post mediā noctē, qua hora non potest id cum debita solemnitate, aut absque incommodo regulariter præstari.

SECTIO IV.

Alij casus, in quibus licet absque ieiunio Eucharistiam accipere.

74. *Secundum*
quod notandum est.
Primus casus est, quando id necessarium est ad perficiendum, vel consummandum sacrificium, ut quando loco vini aquam apposuit in calice, & errorem aduertit post sumptam illam aquam: debet enim apponere iterum vinum cum aqua, & consecrare, ac sumere, ne maneat sacrificium imperfectum. Addunt aliqui, debere illum, quando gustu aquam percipit illam euomere, ne violet ieiunium necessarium. Hoc tamen merito ab aliis rejicitur; tum quia facile eiiceretur cum illa aqua particula hostiæ, quæ in calice erat; tum etiam, quia id absque magna indecentia fieri non posset: Eodem modo, si sacerdos post consecrationem recordetur, se non esse ieiunum, debet prosequi, ut consummet sacrificium. Denique, si post consecrationem sacerdos deficiat, debet ob eandem rationem alius sacerdos substitui, qui etiam non ieiunus (si ieiunus haberi non possit) Missam absoluat, & sacrificium consummet.

Pp Secun